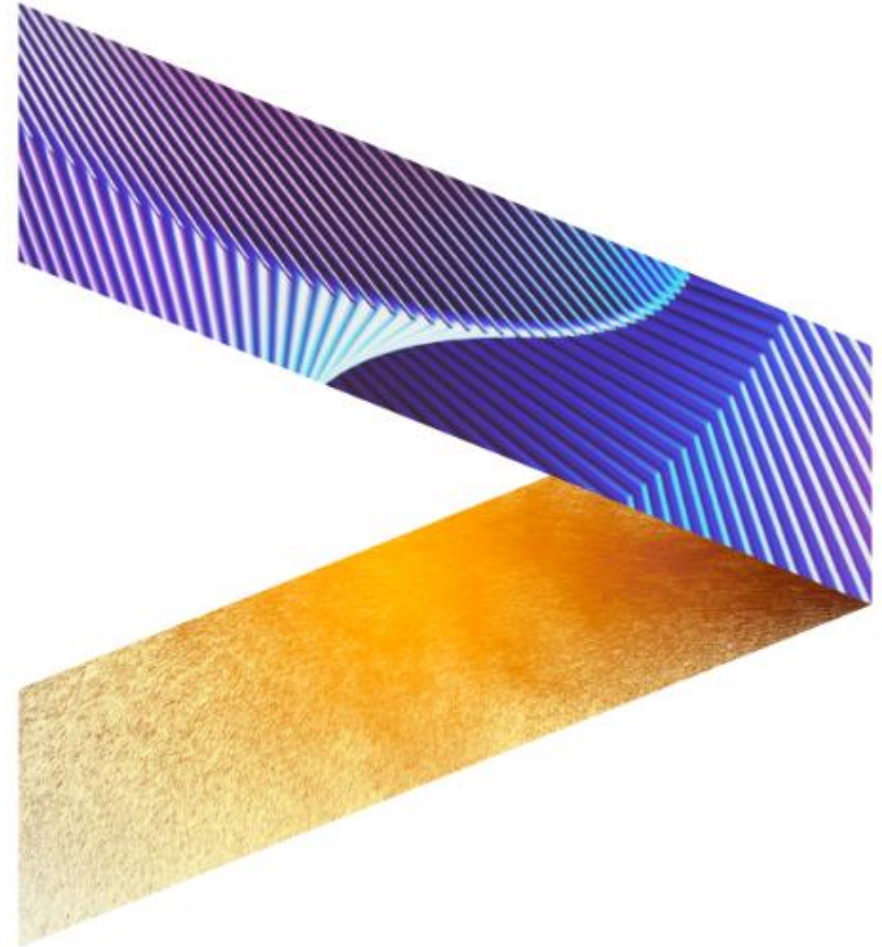




Teknoliateollisuus

# COVID-tilannekuva ja uuden normaalin skenaariot teknoliateollisuudessa

Yhteenveto analyysin tuloksista



# COVID-tilannekuva ja uuden normaalin skenaariot

1. COVID-pandemian kehittyminen

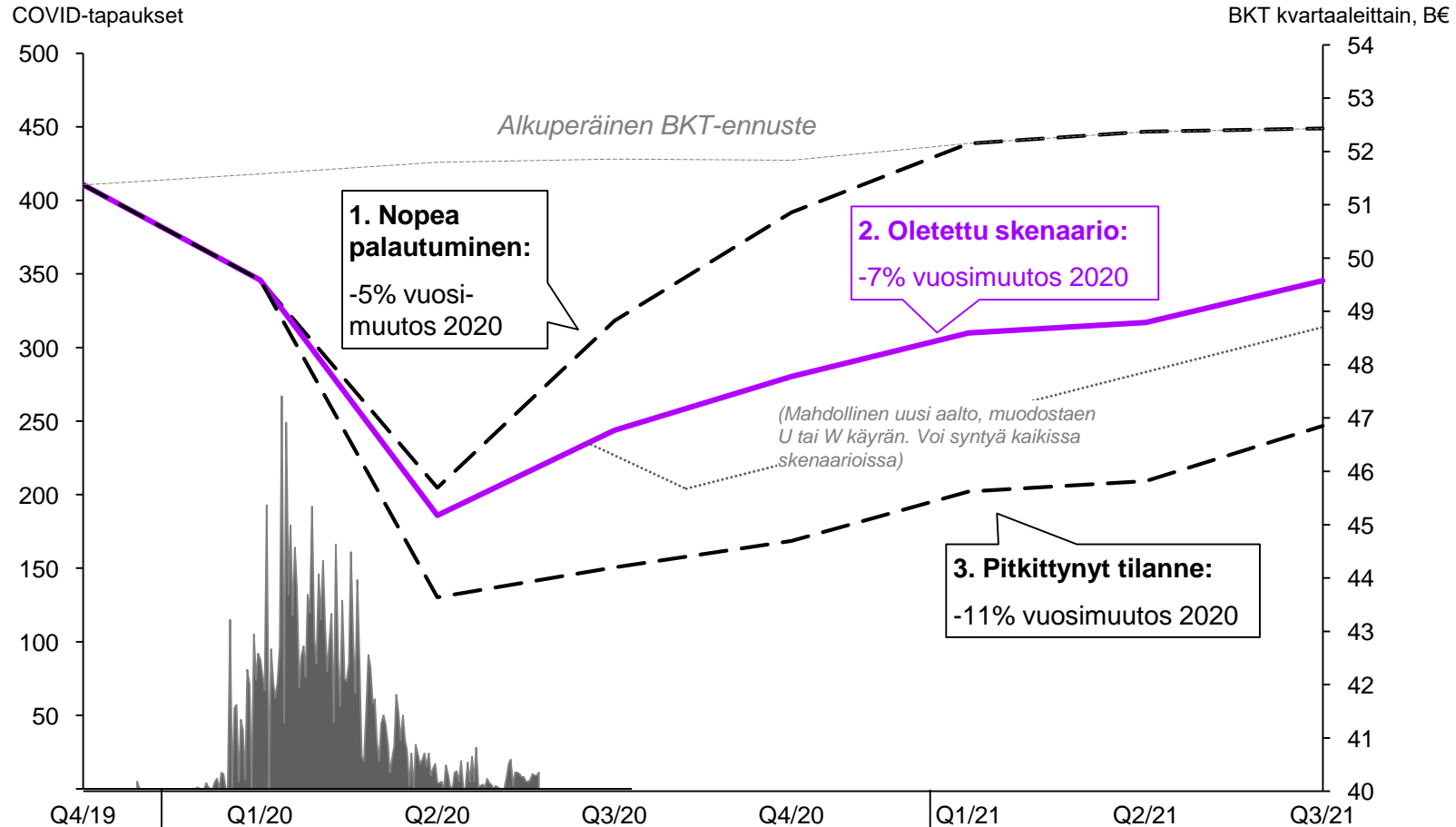
2. COVID-vaikutukset: viitekehys ja tilannekuva

3. Uuden normaalin skenaariot

4. Tarvittavien toimenpiteiden alueet

# Suomessa pandemia alkoi maaliskuussa, minkä seurauksena BKT:n on ennustettu supistuvan merkittävästi

## COVID-tapaukset Suomessa ja BKT:n kehityksen skenaariot



**1. Nopea palautuminen:** Vaikutus talouteen jää lyhyeksi ja rajoitetuksi. BKT tippuu -12% vuoden 2020 toisella kvartaalilla ja **vähenee kokonaisuudessaan -5% vuonna 2020**. Nopea palautuminen alkaa Q3-Q4/20 ja vuonna 2021 alussa talous palaa takaisin kasvu-uralle.

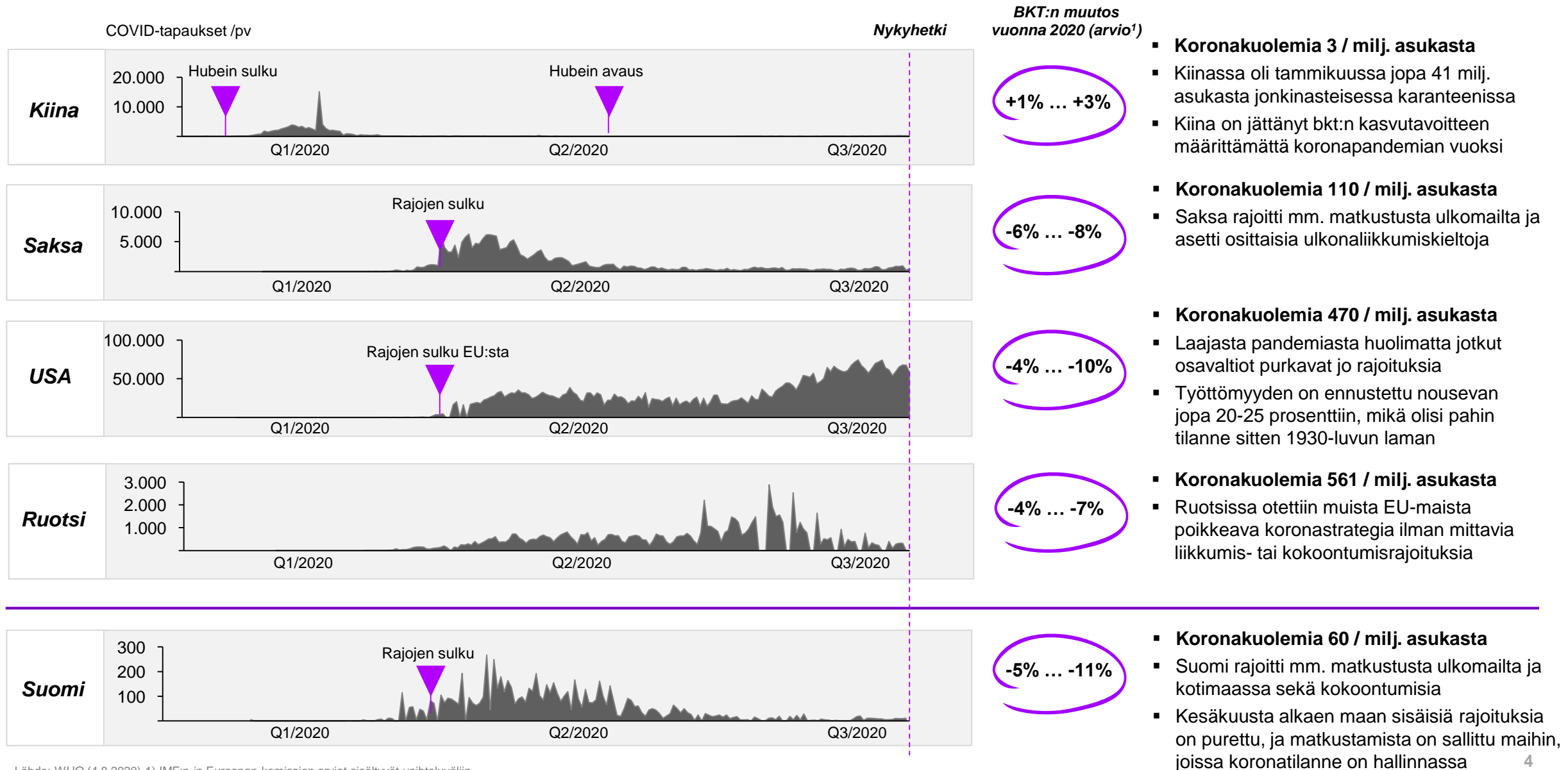
**2. Lähtökohtainen skenaario:** BKT putoaa rajusti (max. -13% hetkittäinen ero alkuperäiseen ennusteeseen) Q3/20 asti. **Kokonaisuudessaan BKT vähenee -7% vuonna 2020**. Vuoden 2021 noin 3% kasvu ei saavuta alkuperäistä tasoa.

**3. Pitkittänyt tilanne:** BKT: hetkittäinen ero alkuperäiseen ennusteeseen on max. -17% **Kokonaisuudessaan BKT vähenee -11% vuonna 2020 pitkittyneen kriisin takia**. BKT alkaa kasvaa Q2/21 vuoden takaiseen verrattuna, mutta säilyy selvästi alkuperäisen tason alapuolella.

COVID-19 markkinahäiriö

Markkinan uudelleenkäynnistyminen

# COVIDin vaikutus Suomeen ja keskeisiin vientimaihin on ollut suuri



# COVID-pandemian leviämiselle on tunnistettu kolme päävaihtoehtoa

1

## Pandemian tukahduttaminen ensimmäisen aallon aikana

- Pysyvä pandemian tukahduttaminen edellyttäisi mahdollisesti jopa vuosien kestoisia rajoitteita, minkä ei oleteta olevan taloudellisesti kestävä
- Epidemian väliaikainen tukahduttaminen tiukkojen rajoitustoimien avulla saattaa olla paikallisesti mahdollista, mutta uudelleenkäynnistymisen uhka pysyy globaalin pandemian luonteen takia



Todennäköisyys: matala

2

## Pandemiasta seuraa uusia aaltoja

- Nykykäsityksen mukaan pandemiasta voidaan odottaa uusia aaltoja, jotka voivat olla voimakkuudeltaan vaihtelevia ja joihin voidaan rajoituksia hyödyntämällä reagoida
- Tämänhetkiset tartuntatilastot ja ennusteet viittaavat pandemian saavan mahdollisesti uusia aaltoja Euroopassa ja Suomessa syksyn ja alkutalven aikana, jolloin osittaisia rajoituksia saatetaan joutua palauttamaan

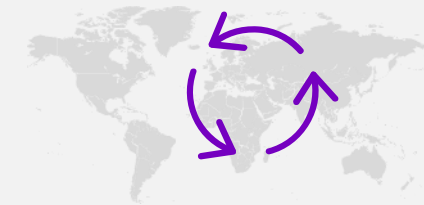


Todennäköisyys: kohtalainen

3

## Pandemia kytee kiertävänä vuosittaisena infektiona

- COVID-19 virus saattaa myös jäädä kiertämään kausi-influenssien tapaiseksi pysyväksi (mahdollisesti muuntuvaksi) infektiotaudiksi
- Vaikka infektion sairastaminen ei antaisi elinikäistä suojaa, on kuitenkin todennäköistä, että aikaisempi sairastaminen suojaisi ainakin vakavimmilta taudinkuvilta. Näin ollen pandemia hiipuisi ajan myötä lievemmäksi, eikä liikkumisrajoituksia tarvittaisi



Todennäköisyys: kohtalainen

Pandemian leviämiseen vaikuttavat **jäljitysprosessin tehokkuus**, käytettävät **rajoitteet ja torjuntakeinot**, saavutettu (lauma)immunitetien taso ja kesto, sekä **rokotteiden** kehitys. Lisäksi kehittyneet toimintatavat ja kriisitietoisuuden ylläpito osana uutta normaalia pyrkivät hillitsemään pandemian leviämistä.

# COVID-tilannekuva ja uuden normaalin skenaariot

1. COVID-pandemian kehittyminen

2. COVID-vaikutukset: viitekehys ja tilannekuva

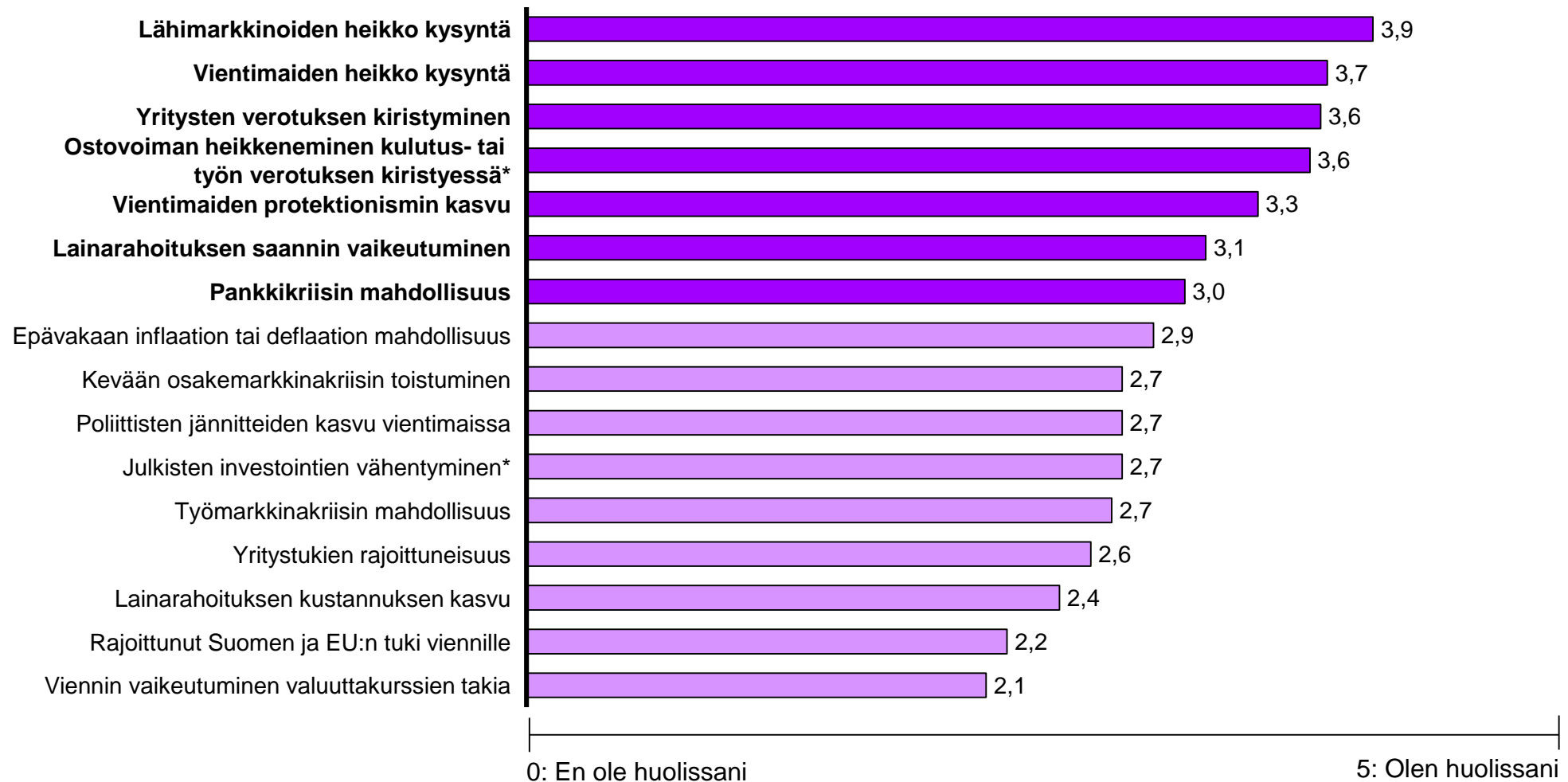
3. Uuden normaalin skenaariot

4. Tarvittavien toimenpiteiden alueet

# Kysynnän heikentyminen ja verotus ovat keskeisiä huolenaiheita Teknologiateollisuuden jäsenyrityksille

Oletko huolissasi seuraavista mahdollisista COVIDin jälkivaikutuksista?

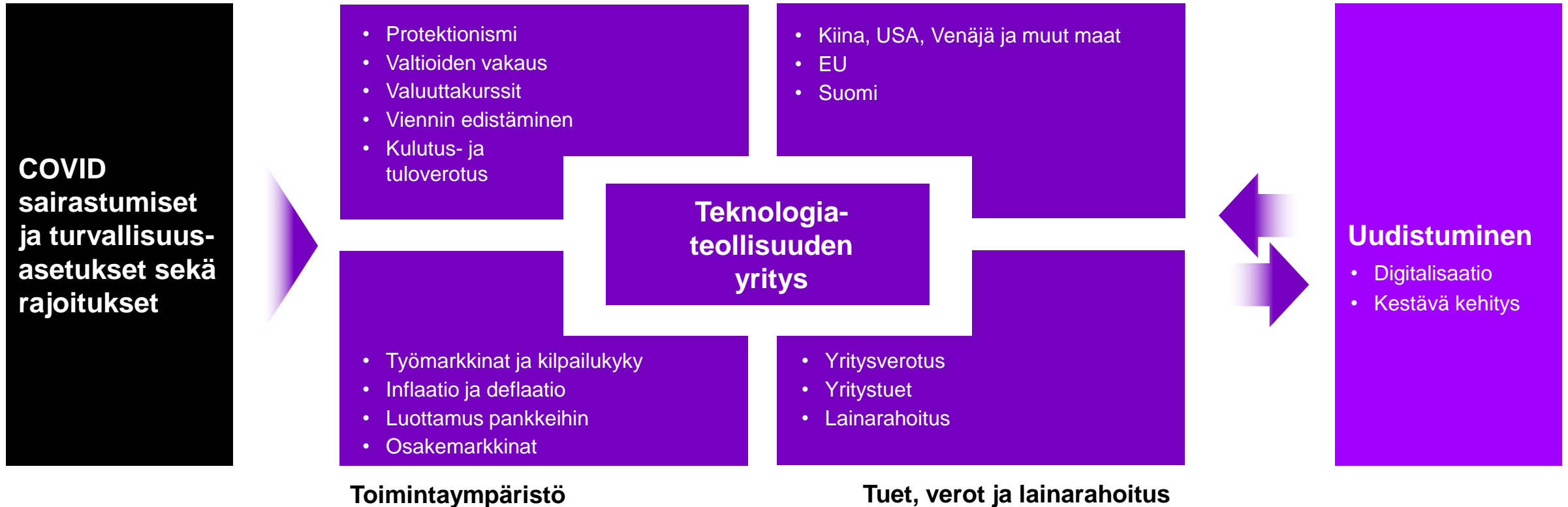
(3 vuoden aikajänteellä)



Yleisiin ryhmähaastatteluihin vastasi edustaja 21 jäsenyrityksestä \*) vaihtoehdot saatavilla vain osassa ryhmähaastatteluista (n=7)  
Vastanneista yrityksistä puolet edustivat kone- ja metallituoteteollisuutta

TT:n yritykset keskimäärin

# Viitekehys: COVIDin vaikutusten tarkastelu vaatii kokonaisvaltaisen lähestymistavan



## Toimenpiteet COVID-vaikutusten hallitsemiseksi

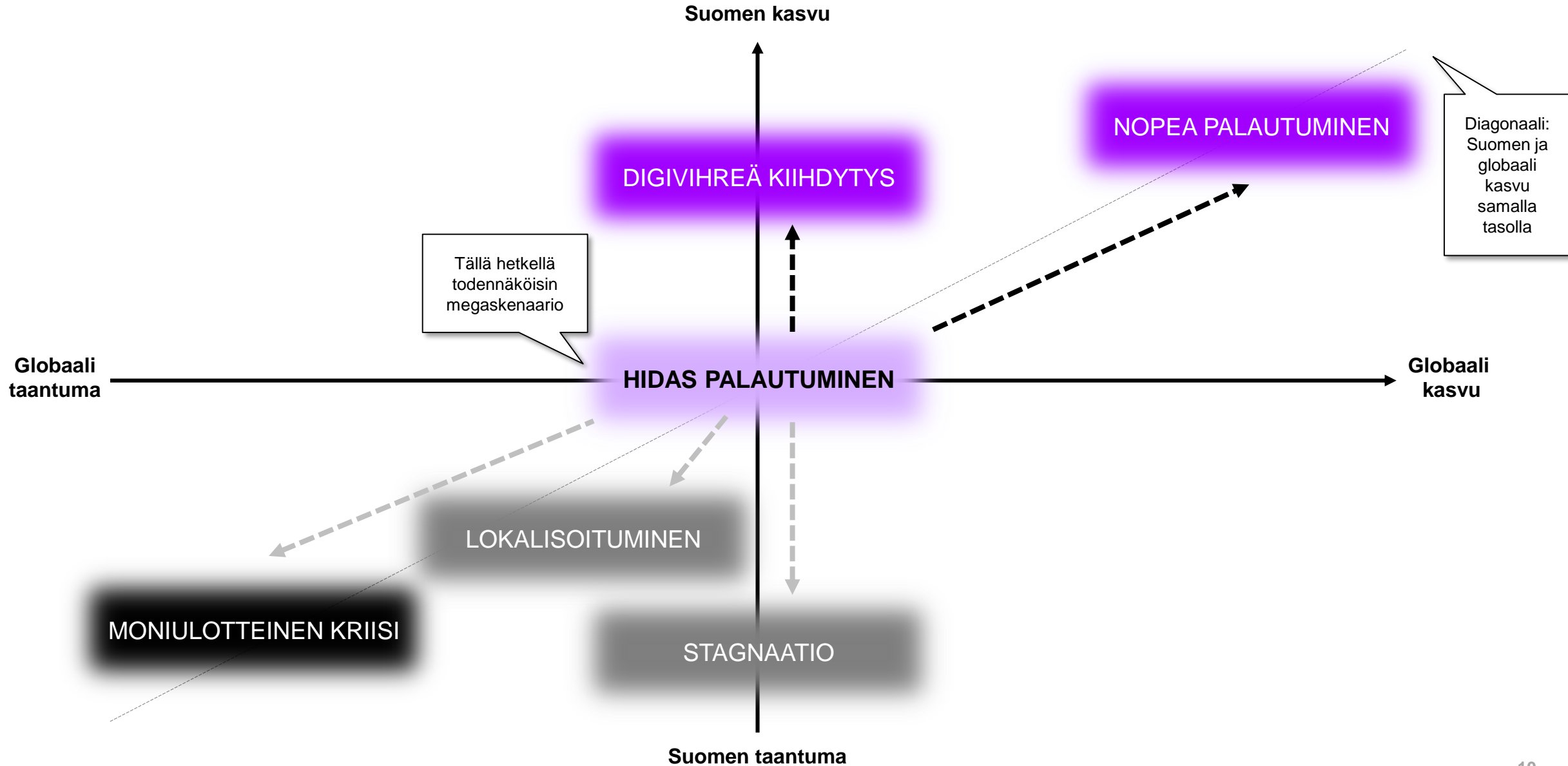
- Yritysten toimenpiteet
- Yhteiskunnallinen vaikuttaminen
- Riskeihin varautuminen



# Skenaariot on luotu analysoimalla viitekehyyksen osa-alueisiin vaikuttavat keskeiset ajurit

		Ajurikohtainen aliskenaario: negatiivinen	Ajurikohtainen aliskenaario: positiivinen
<b>COVID</b>	COVIDin vakavuus ja kesto	Useita voimakkaita COVID-aaltoja pitkäaikaisesti, virus muuntautuu	↔ Vain yksi aalto, tai toinen lievänä. Rokotteet toimivat, lyhytaikainen pandemia
<b>Kaupankäyntiympäristö</b>	Protektionismi	Vientimaat kiihdyttävät protektionismia, EU:n tukitoimet eivät kompensoi	↔ Tilapäiset rajoitukset puretaan ja EU:n tukitoimet ovat protektionismia vahvempia
	Valtioiden vakaus	Poliittiset ja kv-jännitteet sekä talous kärjisty keskeisissä vientimaissa	↔ Suomalaisten yritysten kannalta keskeisten kohdemaiden vakaus säilyy
	Valuuttakurssit	Kv-jännitteet aiheuttavat epävarmuutta ja valuuttojen kurssimuutoksia	↔ Suomalaisten yritysten kannalta keskeisten valuuttakurssien vakaus säilyy
	Viennin edistäminen	Tukitoimet eivät riitä kompensoimaan markkinoiden epävakautta	↔ Suomen ja EU:n tukitoimet sekä kv kysyntä vahvistavat vientiä
	Kulutus- ja tuloverotus	Kohdemaiden veropolitiikka ei tue kysynnän palautumista	↔ Veropolitiikka tukee lisääntyvää kysyntää, sekä kiihdyttää kulutusta ja tuontia
<b>Luottamus talouteen ja kysyntä</b>	Kiina, USA, Venäjä		↔
	EU	Epäluottamus talouteen ja muuta tekijät heikentävät kysyntää	↔ Kysynnän taso palautuu ripeästi lähelle COVID-pandemiaa edeltäneitä aikoja
	Suomi		↔
<b>Toimintaympäristö</b>	Työmarkkinat ja kilpailukyky	Suhteellinen kilpailukyky ja osaavan kv-työvoiman saatavuus heikkenee	↔ Suhteellinen kilpailukyky, työllisyys ja työvoiman saatavuus varmistetaan
	Inflaatio ja deflaatio	Kysynnän ja hintojen lasku saa aikaan deflaation tai epävakaan inflaation	↔ Inflaatio saadaan pidettyä lähellä 2%
	Luottamus pankkeihin	Epäluottamus järjestelmän kestävydestä johtaa paikallisiin pankkikriiseihin	↔ Luottamus pankkeihin säilyy osaltaan onnistuneen elvytyksen ansiosta
	Osakemarkkinat	COVID-osakemarkkinakriisi toistuu ja voimistuu	↔ Luottamus talouteen palauttaa ja vakauttaa osakemarkkinat normaalioloihin
<b>Yritysverotus, tuet ja lainarahoitus</b>	Yritysverotus	Alijäämäinen valtionbudjetti aiheuttaa liiallista yritysverotuksen kiristymistä	↔ Yritysten vero/tukitasapaino säilyy kilpailukykyisellä tasolla
	Yritystuet ja investoinnit	Tuet eivät ole riittäviä tai oikein kohdistettuja tukeakseen elpymistä	↔ Tuet kohdistuvat oikein mm. TK-investointien ja uudistumisen edistämiseen
	Lainarahoitus	Rajoittunut lainarahoitus johtuen heikentyneestä kannattavuudesta	↔ Tehokas rahoitus ja takaustuet edesauttavat markkinahäiriöstä palautumista
<b>Uudistuminen</b>	Digitalisaatio	Liiketoiminnan digitalisoitumisen kasvukerroin heikkenee hieman	↔ Liiketoiminnan digitalisoitumisen kasvukerroin tuplaantuu
	Kestävä kehitys	Kustannustehokkuuden edistäminen saa fokusta kestävältä kehitykseltä	↔ Kestävää kehitystä edistetään liiketoiminnassa (mm. EU:n tukipaketin kautta)

# Julkisten ja yksityisten toimijoiden tekemät valinnat vaikuttavat siihen, mihin megaskenaarioon Suomi päätyy maailmantaloudessa



# Uuden normaalin megaskenaariot esittävät vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia



## Moniulotteinen kriisi

Pitkittynyt COVID luo yksittäisiä suuria, tai useita rinnakkaisia kriisejä, kuten esim. kysynnän romahdus, deflaatio, epävakaa inflaatio, osakemarkkinakriisi ja pankkikriisi



## Lokalisoituminen

Vientimaiden protektionismi ja valuuttojen sekä valtioiden vakaus luo merkittäviä ongelmia viennille ja hankintaketjuille



## Stagnaatio ja kilpailukyvyn menetys

Palkankorotusten ja inflaation epäsuhta johtaa työmarkkina-kriisiin. Vero / tukibalanssin kehitys ja lainarahoitus Suomessa muita maita heikompaa



## Hidas palautuminen

COVID rauhoittuu jo 2021, mutta talouden palautuminen kestää 2-4 vuotta läpi useiden eri ajureiden yhteisvaikutusten



## Digivihreä kiihdytyskaista

COVID toimii piristysruiskeena digitalisaatiolle ja vähähiilisiä teknologioita otetaan käyttöön, saaden aikaan positiivisen rakennemuutoksen ja runsaasti investointeja



## Nopea palautuminen

COVID laantuu 2021 alkuun mennessä, ja talous sekä yritykset palaavat nopeaan kasvuun. Vuoden 2020 taloushäiriöiden takaisinmaksu kestää kuitenkin pitkään

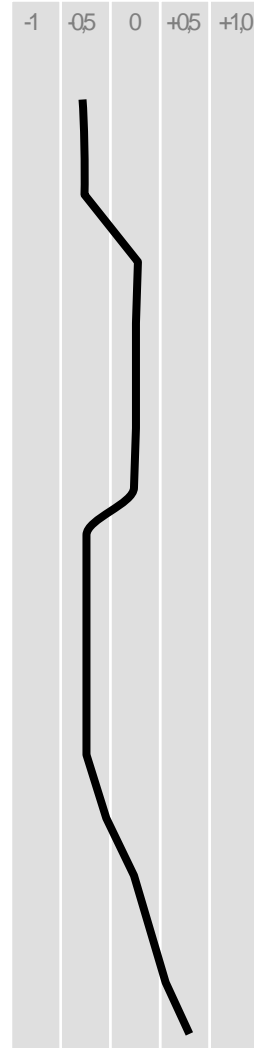
Taantuma

Kasvu

# Viimeisimmän tiedon mukainen arvio osoittaa elpymistä, mutta myös rakenteellisia haasteita toimintaympäristössä

## Kommentit viimeisimmän tiedon mukaiselle arviolle tulevaisuuden kehityksestä

<b>COVID</b>	COVIDin vakavuus ja kesto
<b>Kaupankäyntiympäristö</b>	Protektionismi
	Valtioiden vakaus
	Valuuttakurssit
	Viennin edistäminen
	Kulutus- ja tuloverotus
<b>Luottamus talouteen ja kysyntä</b>	Kiina, USA, Venäjä
	EU
	Suomi
<b>Toimintaympäristö</b>	Työmarkkinat ja kilpailukyky
	Inflaatio ja deflaatio
	Luottamus pankkeihin
	Osakemarkkinat
<b>Yritysverotus, tuet ja lainarahoitus</b>	Yritysverotus
	Yritystuet
	Lainarahoitus
<b>Uudistuminen</b>	Digitalisaatio
	Kestävä kehitys



Oletettavasti useampia COVID-aaltoja, mutta rokote olisi saatavilla keskipitkällä aikavälillä

Joissakin vientimaissa saatetaan ottaa käyttöön protektionistisia toimia, jotka vaikuttavat ulkomaalaisten yritysten kilpailukykyyn

Etenkin USA:n COVID-kriisi voi aiheuttaa rajoituksia ja häiriöitä kansainväliselle kaupankäynnille

Esimerkiksi USD:n heikentyminen voi aiheuttaa epävarmuutta yritysten liiketoiminnalle ja valuuttariskeiltä suojautumiselle

Viennin edistämisen merkityksellisyys ymmärretään riittävällä painoarvolla

Verotukseen ei odoteta suuria muutoksia kansainvälisessä kaupankäyntiympäristössä

Kysyntä kehittyä positiiviseen suuntaan, ja sen absoluuttinen taso palaa vähitellen lähemmäs aikaa ennen COVID-pandemian käynnistymistä. Viennin tulevaisuuden näkymissä on kuitenkin epävarmuutta.

Riski työmarkkinakriisille johtuen työn hinnan joustamattomuudesta, ja osaavan työvoiman saaminen voi heikentyä tulevaisuudessa

Kysynnän ja hintojen lasku saa aikaan liian matalan inflaation tai jopa deflaation

Pankkikriisin mahdollisuus saattaa heikentää luottamusta järjestelmän kestävyyyteen

Osakemarkkinakriisin uusiutumisen riski olemassa

Yhteisöveroasteeseen kohdistuu korotuspaineita (mm. alijäämäisen valtion budjetin johdosta)

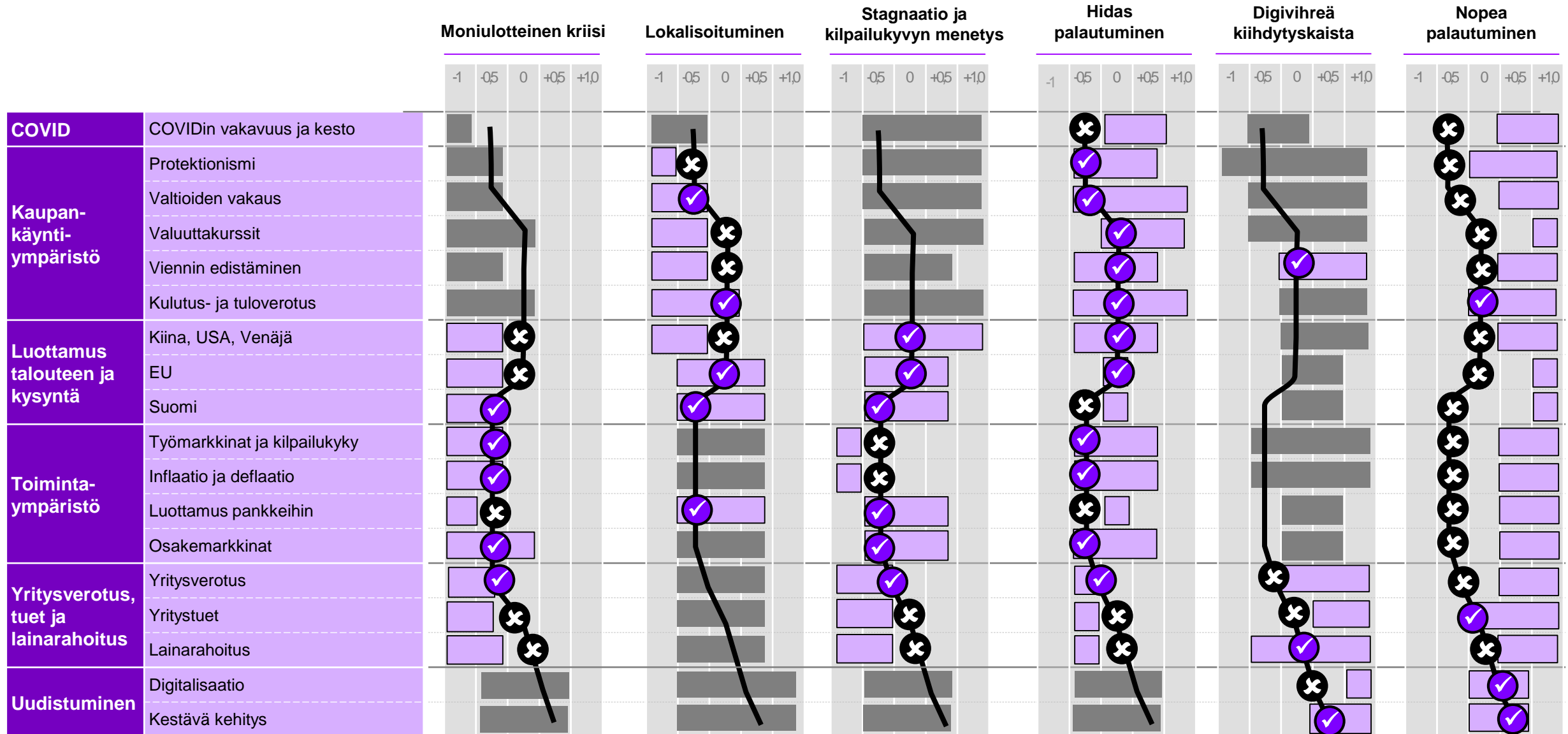
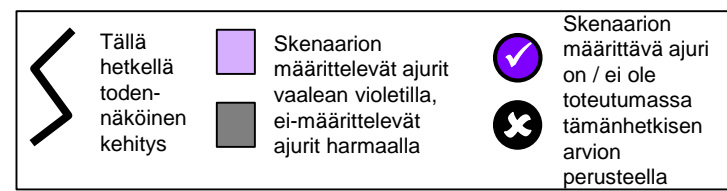
Yrityksille kohdistetaan COVID:ista johtuen tk-investointeja kiihdyttäviä tukia

Lainakysyntä katetaan kohtuullisen hyvin, lukuun ottamatta yrityksiä joilla ei ole riittäviä edellytyksiä liiketoiminnan jatkamiselle

COVID-pandemian oletetaan kiihdyttävän digitalisaatiota jonkin verran – DESI:n vuosikasvu kiihtyy nykyisestä 7,5%:sta 8-10%:iin

Kestävälle kehitykselle perustuvat tukipaketit lisäävät aihealueen saamaa fokusta

# Yksikään megaskenaario ei ole täysin toteutumassa, mutta sekä hidas palautuminen että stagnaatio ovat lähellä



# Millä toimenpiteillä voimme vaikuttaa kehityskulkuun?

1. COVID-pandemian kehittyminen

2. COVID-vaikutukset: viitekehys ja tilannekuva

3. Uuden normaalin skenaariot

4. Tarvittavien toimenpiteiden alueet

# Miten toimialan kehitystä voidaan ohjata positiivisemmän skenaarion suuntaan

## 1. Yritysten päätökset ja toimenpiteet

Yritys suunnittelee toimintaansa tavalla joka ohjaa omaa liiketoimintaa sekä toimialaa kasvuun.

## 2. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Tunnistetaan keskeiset hallituksen ja muiden sidosryhmien valmistelussa olevat päätökset, ja löydetään ratkaisuja, jotka edesauttavat positiivista kehitystä.

## 3. Työmarkkinayhteistyö

Työnantajaliittojen ja ammattiyhdistysten yhteistyö suomalaisen työmarkkinan ja kilpailukyvyn kehittämiseksi. Paikallinen sopiminen.

## 4. Markkinailmiöiden seuranta ja riskeihin varautuminen

Yritysten tulee varautua uuden normaalin keskeisiin riskeihin, tunnistaa näiden laukaisevat tekijät sekä ennalta suunnitella toimenpiteet riskin lauetessa



Yritysten omien toimien vaikutukset



Vaikutukset valtion ja muiden sidosryhmien päätöksistä



Kilpailukyvyn kehittyminen

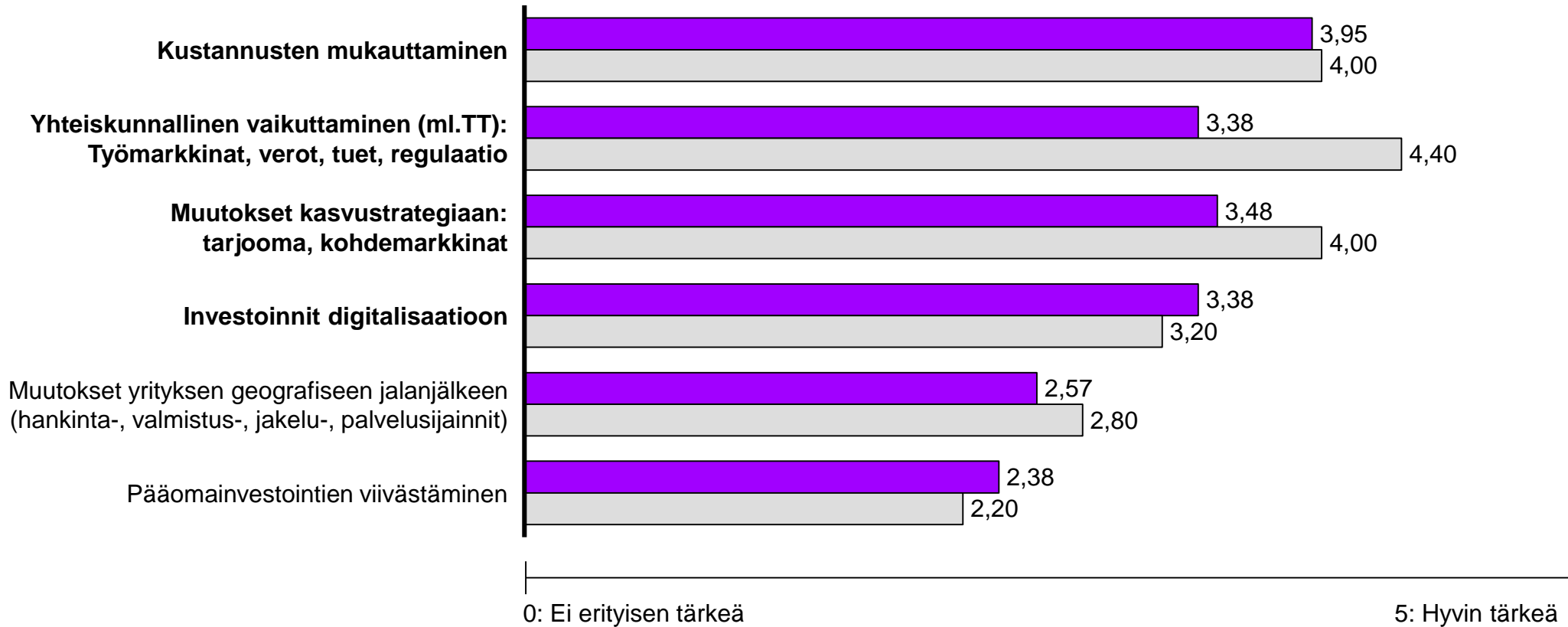


Markkinailmiöiden kehittyminen

# Jäsenyritykset korostavat kustannusten mukauttamista, strategisia muutoksia ja yhteiskunnallista vaikuttamista vastauksena COVID-häiriöihin

Mitä toimenpiteitä pidät omassa yrityksessäsi tärkeinä COVIDin vaikutusten hallitsemisessa?

(2-3 vuoden keskipitkällä strategisella aikajänteellä)



Yleisiin ryhmähaastatteluihin vastasi edustajia 21 jäsenyrityksestä \*) vaihtoehdot saatavilla vain osassa ryhmähaastatteluista (n=7)  
Pk-yritysten osalta haastattelun kohteena oli viisi teknologiateollisuuden työvaliokuntaan osallistuvasta kymmenestä yrityksestä  
Vastanneista yrityksistä puolet edustivat kone- ja metallituoteteollisuutta

■ TT:n yritykset keskimäärin ■ Pk-yritykset

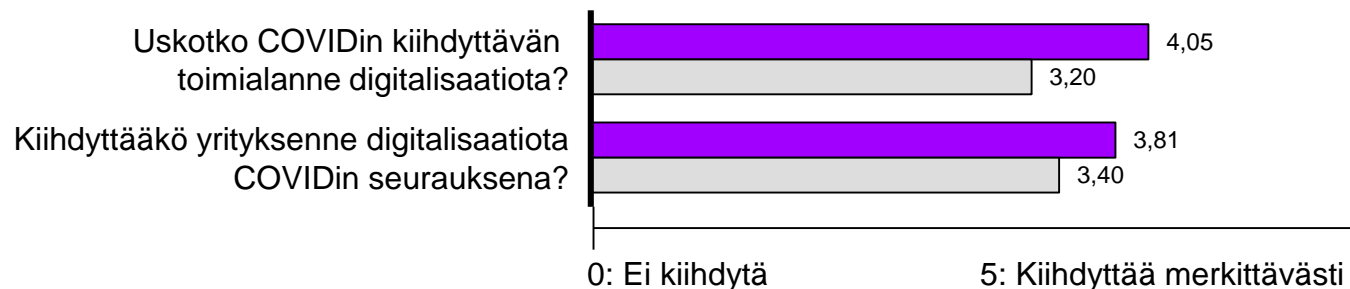


# Isot yritykset suunnittelevat investoivansa suhteellisesti enemmän digitalisaation kehittämiseen kuin pk-yritykset

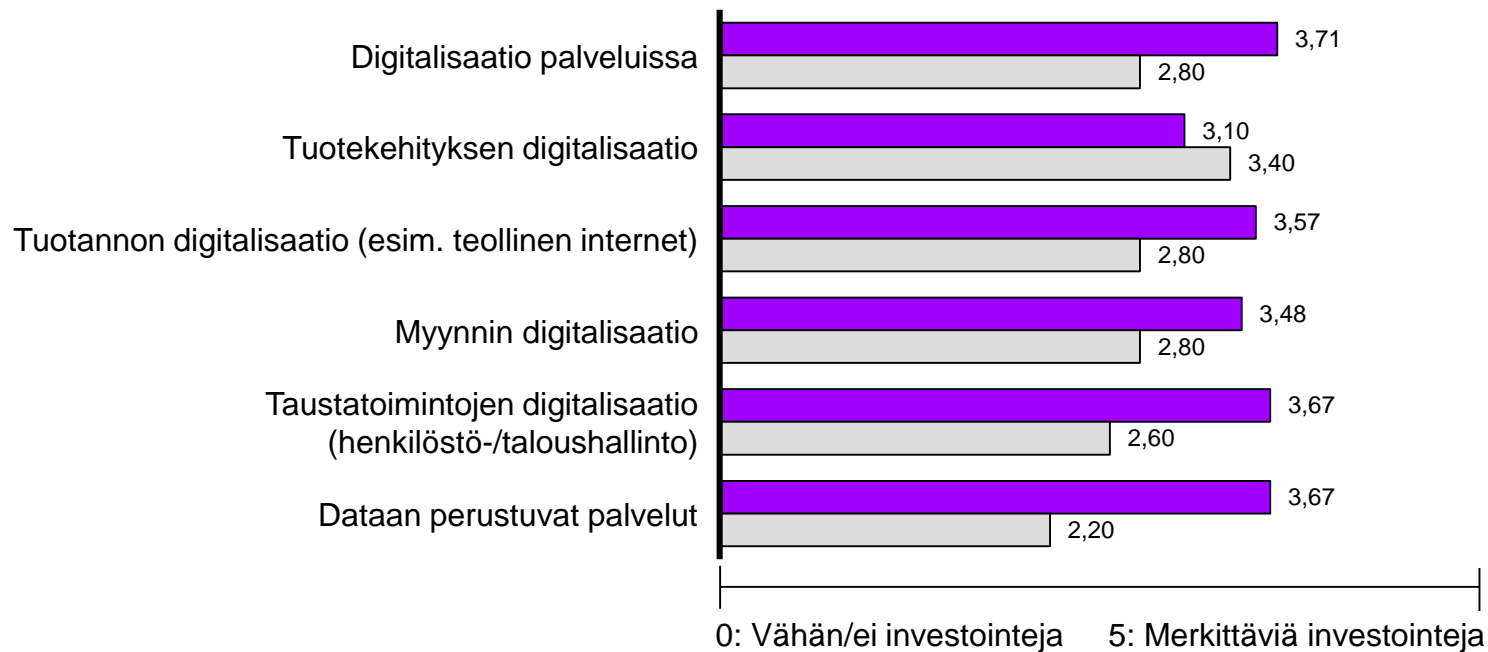
## Näkemyksiä jäsenyritysten haastatteluista:

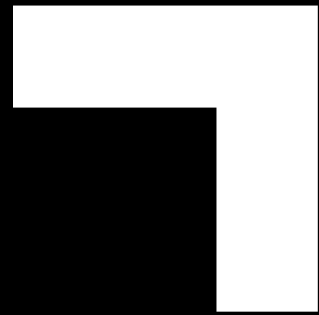
- Koronapandemian rajoitteet ovat ajaneet monet toimijat ja asiakkaat etsimään uusia **vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa esimerkiksi myyntityötä ja esimerkiksi tuotantolaitoskatselmoitteja etänä**
- Digitalisaation painopiste yrityksissä on saattanut siirtyä esimerkiksi hallinnollisten toimintojen digitalisoinnista kohti tuotantoa ja myyntiä
- Useat vastaajat kokivat erityisesti asiakasrajapinnan digitalisaatiosta olevan hyötyä koronapandemian aikana, sillä esimerkiksi uusasiakashankinta pitää messujen ja liikematkustamisen sijaan tehdä etäyhteyksien avulla
- Digitalisaatio nähtiin hyödyllisenä erityisesti **tuottavuuden lisääjänä**, mutta siltä vaaditaan myös yksilöityjä hyötyjä

## Uskotko COVID:in kiihdyttävän digitalisaatiota?



## Mitkä ovat yrityksellenne digitalisaation ja automaation kehitysalueita?





# Teknologiaeteollisuus